

Conversations la CUVÂNTUL *liber*

COTIDIAN MUREȘEAN DEMOCRATIC ȘI INDEPENDENT

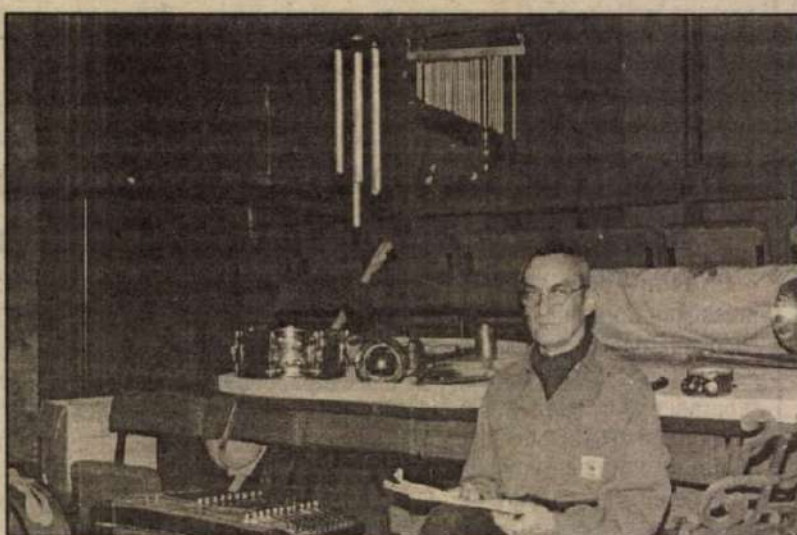
COMPOZITORUL IOSIF HERȚEA:

„Creez exclusiv muzică de scenă”

- M-am născut „destul de demult”, în martie 1936, și este o vorbă: „Dimineața aflu că ai 50 de ani și după-amiaza îi simți”. Am început să simt anii pe care îi am doar de un an de zile, dar în ciuda bolii care mă chinuie, îmi doresc foarte mult să lucrez. Lucrul în domeniul teatrului a devenit o necesitate. Am suferit un an în Germania prin clinici și am simțit cât de dor îmi este de profesia mea. Am lucrat la foarte multe spectacole, nu le-am numărat de multă vreme, în urmă cu 15 ani, depășisem numărul de 60, iar de atunci sunt convins că au devenit în jur de o sută. Pot să mă laud cu norocul de a fi lucrat alături de personalități ale teatrului, e o șansă extraordinară faptul că am învățat de la acești oameni, eu, ca muzician, care compune muzică pentru teatru. Eu creez muzică numai pentru teatru, nu compun pentru coruri de amatori, și pentru nimic altceva.

- Am observat că vorbiți limba maghiară.

- Știam mult mai bine maghiara, am învățat și să scriu și

Iosif Herțea

făcut școala, ne-am mutat la Cluj. Acolo, am intrat la Liceul „Barițiu” - am avut colegi strălucitori, inteligenți, care m-au stimulat să fiu la nivelul lor. Datorită insistențelor mamei, am intrat și la Liceul de Muzică, la violoncel. Astfel, când am terminat Liceul Teoretic, știam multe despre armonie, solfegii, percuție, pian... Tatăl meu m-a obligat să dau la Medicină, fără

rea țării în locurile cele mai frumoase, satele din cei mai frumoși munți, Bărăganul, Munții Măcinului, tot ce părea altora arid, sărăcăcios, pentru mine a fost mereu un prilej de a găsi oameni interesanți, tradiții care mă uimeau prin profunzimea lor, necesitatea de a le compara, de a le găsi vechimea, originea..., este o meserie foarte captivantă. Asta m-a ajutat să ajung și la muzica de teatru.

- Cum ați intrat în muzica de teatru?

- Eram cercetător stagiar când au intrat în biroul meu doi studenți: Andrei Belgrader și Dan Micu. M-au întrebat dacă nu-i pot ajuta pentru un spectacol despre viață, moarte, naștere, în tradiția noastră folclorică. Aveam pe bandă cântece rituale de înmormântare, dar vroiau totul pe viu. Pe atunci, „Podul” lui Cătălin Naum era un studio de gradul doi al Institutului de Teatru. Au făcut un scenariu foarte frumos și au încercat să-l pună în scenă. A ieșit spectacolul „Ritmuri”, în care Mircea Diaconu a făcut un rol frumos. A fost o victorie: Premiul cel mare de la Vroclav (Polonia). Astfel, m-au invitat să fac și alte spectacole cu ei. Cu Andrei Belgrader am colaborat ani de zile, la toate spectacolele lui din Constanța și Sibiu, și pot spune că el a fost primul mentor în muzica de scenă. În paralel, continuam activitatea mea de cercetare, făceam muzică de teatru în tot timpul meu liber. Am lucrat, la Muzeul Etnografic al Transilvaniei, din Cluj, 10 ani (1980-1990). În 1990, am plecat în Germania și, după un an-doi, negăsind de lucru acolo în domeniul meu, am fost foarte fericit că Mihai Măniuțiu m-a solicitat pentru „Săptămâna luminată”.

- Cronologic, încercați să enumerați cele mai importante spectacole ale dumneavoastră!

- Cum am mai spus, am început cu Andrei Belgrader, cu care am făcut „Woyzeck”, într-o

sală neconvențională, a Institutului de Arhitectură din București, apoi „Neînțelegerea” - la Teatrul Dramatic din Constanța, „Micul Prinț” - la Teatrul de Păpuși din același oraș, „Conu Leonida față cu reacțiunea”; cu Adrian Lupu, „Franck al V-lea” de Dürrenmat, „Domnul Puntila și sluga sa Matty”, „Celestina” de Rojha, „La umbra vântului” de Paul Emond; în 1999, la Teatrul Evreiesc, „Comoara” după Shalom Alehem și „Dictatorul” lui Alexandru Sever, în idiș, fără să fiu evreu și fără să știu limba. Alți importanți regizori cu care am colaborat sunt: Dan Micu - „Răceala”, la „Bulandra”, cu o pleiadă de mari actori (Ogășanu, Dan Nuțu, Pittiș, Diaconu, Ion Caramitru - pe care eu îi iubesc!), și, recent, „Anton Pann”, la TNB. În afară de „Danaidele”, am mai colaborat cu Silviu Purcărete la „Călina - Făt Frumos”, la Teatrul de Păpuși, „Insula pe din două”, „Omulețul din puf” - la Teatrul „Țândărică”. În 1999, tot cu Purcărete, am făcut „Bacantele”, la „Burgtheater” din Viena, în scenografia lui Helmut Stürmer, și „Legenda Atrizilor” la Teatrul Dramatic din Constanța. Cu marele maestru al regiei de teatru Vlad Mugar, am lucrat, în afară de „Livada de vișini” de la Teatrul Maghiar din Cluj, la „Scandal cu publicul” - la Piatra Neamț - și la „Carnavalul bărfelor” - la Craiova. Cu Tompa Gábor voi colabora la „Regele Lear”, la „Vígyszínház” (Budapesta).

„Occisio Gregori” (coupé), în regia lui Alexandru Tocilescu.

- „Săptămâna luminată” de la Cluj, ca și „Omorul în catedrală” al lui Mihai Măniuțiu, n-ar fi fost la fel de „răsunătoare” fără muzica dumneavoastră.

- „Săptămâna luminată” a avut un succes ieșit din comun, dar evident că meritul principal

Marcel Iureș.

îi aparține lui Mihai Măniuțiu, pentru că el a fost „demiurgul”. Dacă, într-adevăr, contribuția mea impresionează și inspiră la note mari este pentru că am creat sonoritatea unui spectacol mână în mână cu regizorul. Iar dacă regizorul greșește, atunci greșesc și eu. Nu pot face muzică mai bună decât specta-

Radu Amzulescu și studentele actoriei clujene (pe atunci).

să citesc de mic copil, însă, între timp, am uitat foarte mult. Sunt ardelean, născut într-un sat de lângă Baia-Mare. Tatăl meu era funcționar-contabil, mama-casnică, și am „coborât” în Târnăveni, unde am locuit până la vârsta de 14 ani. Mă leagă amintiri foarte frumoase de acea perioadă, m-au marcat târgurile sezoniere de toamnă și de primăvară, când veneau țărani din împrejurimi, din foarte multe sate, angajau lăutari pentru nunți, se adunau tineri și vârstnici, lăutarii cântau și ei dansau. Era ca un „festival” spontan de dans. Cred că, neoficial, existau în toate târgurile astfel de manifestări. Mă simțeam foarte bine, am îndrăgit această muzică, tradiția noastră folclorică s-a legat de sufletul meu. După ce mi-am

să reușesc, din fericire. După un an de Conservator la Cluj, m-am transferat la secția de Muzicologie a Conservatorului din București. După facultate, normal, speram să fiu repartizat la Cluj, să fiu cu ai mei, însă mi s-a spus: „Locul este ocupat, vă dăm un post de profesor în Prundul Bărgăului.” Era o localitate adorabilă din Năsăud, dar, ca profesor de muzică la o școală de acolo nu mă puteam imagina. Așa că, am stat fără serviciu până când am dat concurs la Institutul de Folclor, pentru postul de cercetător științific în domeniul muzical. Am reușit pentru că, pentru mine, folclorul era un adevărat paradis. Încercarea de a găsi un sens, o explicație fenomenelor muzicale de acest gen, dar mai ales munca de teren, cunoaște-

Marius Bodochi și Radu Bânzaru.

Spectacolul care a adus elogii, ca niciodată, și muzicii de scenă a fost, în 1979-80, „Barbu Văcărescul, trădătorul țării”, și

colul. Adică, dacă spectacolul e bun, e bun în toate componentele lui. Dacă nu, nu. Mi se pare logic.

Pagină realizată de IOANA FLOREA.
Imagini din „Omorul în catedrală”.
Foto: „The Trilogy of the Double” by Mihai Măniuțiu. ed. Unitext